

teriori fuit integrum sacramentum. Item hoc videtur auctori-
tate Hiero. et magistri. Dicit enim Hiero. super Jo. Bap-
tizari a iohanne nomine veteri. quia dixerunt. neque si spūsa-
ctus est auditum. neque baptizari sunt. sed hec est ratio. quod non cog-
noscebatur spūsa-ctus. sed si hec est causa recta. oppositum est cau-
sa oppositi. sed si baptizari erant et fidei trinitatis habebant.
non erant rebaptizandi. **I**tem hoc videtur auctore scripturę.
quod actu. viij. dicitur de samaritanis. quod baptizari erant in nomine
dñi iesu. et tñ imponebant manus sup eos. et apli non facie-
bant aliud nisi imponere manus in nomine dñi iesu. Sed tñ
quod. aut baptismus ille fuit xpi. aut iohannis quod baptiza-
ti erant. Non xpi. ut patet per textum. Non spūsa-cti. nōdum est
in quęstione illorum. **I**tem Aug. dicitur tñ. baptizari tñ aqua tincti non spū. sed
quod fuit baptismus iohannis. non oportebat nisi manus imponi.
Lōra. Legit Act. xij. quod paulus rebaptizavit baptizatos
baptizatos iohannis. ergo rebaptizandi sunt. Si
dicas quod video rebaptizavit quod non habebat trinitatis fidem
tñ ergo suppleta fide trinitatis non oportuit rebaptiza-
ri. sed dicitur quod an instruit in fide quod baptizaret. ergo nec
debet rebaptizari. **I**tem Aug. assignat generale dif-
ferentia inter baptismum iohannis et baptismum xpi dicens Ba-
ptizavit iudas et rebaptizatum non est. baptizavit iohan-
nes et rebaptizatum est. generaliter omnes erant rebaptizandi.
Ite rōne videtur. quod sicut dicitur est. baptismus iohannis assue-
faciebat et dirigebat ad baptismum xpi. Tñ ipse iohannes
dicebat. Ego baptizo vos aqua. ille baptizabit vos spi-
ritu sacro. ergo si frustra assuecit aliquis ad faciendum
aliud quod non facit. frustra baptizati sunt baptismum Jo-
hannis nisi baptizarent etiam baptismum xpi. Ite imposi-
tio manuum habebat locum facti confirmatio. sed confirmatio
nisi faciem presuppone faciem baptismi. et alius non valet
nisi baptismus. sed si nōdum habebat plenum faciem baptismi
nihil faciebat confirmatio siue impositio manuum eius. Ite
in baptismum impositio characteris est fundamentum ordinis
et aliorum sacramentorum. sed character non imponebatur in ba-
ptismo iohannis. nec in impositione manuum. quod non habebat cum
illo aliqua similitudine ergo tales si carerent caracte-
re. ergo nunquam eis valerent alia sacramenta. **R**. dñm
quod duplex fuit sup hoc opinio. Unius quod baptizati ba-
ptismo iohannis. si non habebant fidem trinitatis. rebap-
tizandi erant. Si autem habebat fidem trinitatis non oportebat
eos rebaptizari. sed sufficiebat manus imponi. Et ratio huius
positiois fuit quod quia tales habebant ablu-
tionem exteriori. et habebant fidem trinitatis qua interi-
insigniebant tanquam caractere. habebant spiritum sanctum

per impositionem manuum. et ideo tales non erant rebaptizandi.
Nec autem opinio roboratur per auctoritatem. quia
Actu. viij. non sunt rebaptizati. et. sunt rebaptizati.
et ideo nec generaliter asserunt nec negant. sed distinguunt
ad sustinendum hanc opinionem. et dicunt quod tempore illo
impositio manuum plus valebat quam confirmatio.
dabat enim baptismum fluminis. Huius opinionis fuit
magister et alij qui eam sustinent. Alia opinio est quod om-
nes sunt rebaptizandi. quia ille baptismus iohannis. solus as-
suefaciebat non regenerabat. et impositio manuum non ca-
racterificabat animam. et ista est communis opinio moder-
norum magistrorum. **E**rgo obijciatur quod erat ablutio
exteriori et interiori. dñm quod non quecumque ablutio exterior
est sacramentum. sed in qua impositio characteris qui sem-
per manet. et talis non fuit in baptismum iohannis. ideo patet il-
lud. **A**d aliud Hiero. dñm quod non vult tñ tagere cau-
sam rebaptizationis. sed insufficientiam fidei in altera
personarum. et hoc patet si inspiciantur antecedentia
et sequentia. **A**d aliud dñm quod samaritani baptizati
erant a philippo baptismum chabti sicut innuit glo. **E**t
quod dicitur quod non receperunt spiritum sanctum. intelligitur vi-
sibiliter. quia ille non erat philippus apostolus sed disci-
pulus. et ideo baptizare potuit predicare. sed non manus
imponere ad dandum spiritum sanctum visibiliter. Unde glo.
actu. viij. super illud. miserunt ad illos petrum et
iohannem. philippum qui samarie euangelizabat vni de
vñ. erat. Si enim apostolus esset. manus imponere pos-
set quod solis episcopis conuenit. et ita patet quod hec opi-
nio que dicit quod non erant omnes rebaptizandi non habet
fulcrum ex scriptura. nec ex auctoritate euidenti. nec
etiam habet auctoritatem cogentem. Alia vero opinio au-
toritatem habet. sed quod omnes sunt rebaptizandi. sicut
patet Actu. x. et non est ratio quia defectum haberet su-
dei. quantumcumque enim aliquis est infidelis non est rebap-
tizandus sed crudelidus. ergo hec erat ratio. sed quia
ille baptismus non computabatur pro sacramento. Et
habet auctoritatem a sanctis. Augustinus enim dicit su-
per Johannem omel. v. qui baptizati sunt baptismum iohannis.
non eis sufficit. baptizati enim sunt baptismum christi.
Item beda ad hoc. Johannes baptizabat ut ad bap-
tismum xpi dirigeret. Ad hoc facit glo. sup illud Joh. ij.
carbecumis. et hec sup habita est. Rōne etiam huius patet cara-
cteris quod impositio. et quod baptismus xpi erat inanus sacrorum
et postremo quod assuefactio erat. frustra erat. quod yana est
assuefactio ubi non cōsequitur illud ad quod est. Hinc ergo opi-
nioni tanquam securiori et rectori assensum credo.

Dist. iij. de baptismo quod tñ ad ipm sacm p se.

Dist. hec videndum est quid sit baptismus. et. De
terminatis pambulis ad sacra. in hac parte de-
terminat magister de sacris sigillarim. et huius hec
ps septem pres. fm. viij. sacra. In pma determinat de bap-
tismo. In secunda de confirmatio. infra. dist. viij. Nūc de sac-
ramento confirmatio. In tertia de sacro eucharistie. infra
di. viij. Pma sacm baptismi et confirmatio. In quarta de pe-
nitentia. infra. dist. xiiij. Post hec de penitentia agendum est.
In quinta de extrema unctio. infra dist. xxiij. Dicit pmissa
est aliud sacm. In sexta de ordine. infra distinctio. xxiij.
Nūc ad considerationem sacre ordinaris. In septima de
matrimonio. infra. dist. xxvij. Cum alia sacramenta
post peccatum. **P**rima pars in qua determinat de
baptismo habet duas. In prima determinat de bap-
tismo quod tñ ad ipm sacm. In secunda quod tñ ad sacramen-

alia. et incipit ps illa. infra. di. vij. circa mediu ibi. Do-
ro cūcti ad baptismum venientes. Et quoniam sacm baptismi
pre considerari se. et per comparationem ad dātes et recipientes. id
ps ista huius tres. In pma agit de baptismum p se. In secun-
da per comparationem ad recipientes. infra. di. iij. Dicit di-
cedū. In tertia per comparationem ad dātes. infra. di. v. P-
hec sciendū est sacm baptismi. Prima pars continet pre-
sentem dist. et diuiditur in duas pres. In pma agit de
baptismo quod tñ ad eius quod dicitur siue integritate. In se-
cunda quod tñ ad eius institutionem. ibi. De institutio bap-
tismi quādo cepit. Prima ps habet duas. In pma ostē-
dit quod ad esse baptismi concurrunt verbum et clemētū. In
secunda vero determinat quod sit illud verbū. ibi. Sed
quod est illud verbum. Et illa pars habet duas. In pri-
ma determinat veritatem. In secunda vero soluit dubi-
tationem ibi. Dicit queritur an baptismus sit verus.
Subdiuisio huius partis patet in littera.

Baptismus dicitur in tinctio. i. ablutio corporis exterior facta sub forma verborum scriptura. Lōra. Tūc est mala ista notificatio. q. notificatio dicitur uenire notificatio peccati. sed hec nō est talis. q. cū lanā panni est ablutio corporis. 7 pōt fieri sub forma verborum scriptura. 7 sic est baptismus. qd

Quid sit baptismus. 7 q. ad eē baptismi cōcurrat verbū 7 elementum.

DI-III.

Est hec videndū est qd sit baptismus. 7 q. sit forma. 7 q. instituitur. 7 cā institutio.

Baptismus dicitur in tinctio. i. ablutio corporis exterior facta sub forma verborum scriptura. Si eī ablutio fiet sine verbo nō ē ibi sacram. sed accedere vō ad elementū sit sacram. nō vtiq. ipm elementū sit sacram. s. ablutio facta in elemento. Uā Aug. Verbo baptismi psecrat. detrahe verbū 7 qd est aq. nisi aqua. ac cedit verbū ad elementū 7 sit sacram. vñ est hec tanta virtus aque vt corp. tangat. 7 cor abluat. nisi faciete verbo. nō q. dicit. s. q. credit. Mā 7 in ipso vō aliud est sonus transiens. aliud est virtus intrinsecus. In duobus g. pōt sit sacram. baptismi. s. i. verbo 7 elemento. 7 si alia desint que ad decorē sacri instituta sūt. nō iō min. est vtz sacram. 7 scilicet verbū sit ibi 7 elementū. Mā 7 in h. sacram. et in alijs qdā solēt fieri ad decorē 7 honestatē sacri. qdā ad substantias 7 cām sacri pinentia. De suba huius sacri sunt verbū 7 elementū. cetera ad solennitatem eius pinent.

Ablutio facta in elemento. Innuē mgt. q. ablutio facta in elemento sit sacram. Lōra. ex h. videt q. ablutio passiuē dicitur sit sacram. qd sacram. ē signū grē. q. est inuisibilis grē visibilis forma. s. grā nō est lora. s. lauās g. signū nō est lora. passiuē sed actiuē. s. dicitur q. in baptismi occurrit loto tribus modis dicitur. Nam ille q. mergit dicitur lauare. 7 ideo baptizare. Sicut et alijs sacris corp. lauari. et qdā sūt ad sic est loto hōis decorē 7 bolauāris. 7 aq. la. nesciat. q. uantis 7 corpis dā ad sub. lori. Quia g. ad stātū 7 cāz baptismi h. tri sacri p. in t. p. loto necesse sario occurrit. p. illā potissimū de scribit que alias claudit 7 p. supponit. 7 h. est loto corpis passiuē. q. imediat. respicit baptismū. et p. supponit duplicē lōtōz p. dicit q. facta 7 ab hōmine 7 ab aqua. Q. ob. q. nō est signū grē. dō. q.

Aug. sup Jobem.

Q. in h. rāq. d. lauare. et alijs sacris corp. lauari. et qdā sūt ad sic est loto hōis decorē 7 bolauāris. 7 aq. la. nesciat. q. uantis 7 corpis dā ad sub. lori. Quia g. ad stātū 7 cāz baptismi h. tri sacri p. in t. p. loto necesse sario occurrit. p. illā potissimū de scribit que alias claudit 7 p. supponit. 7 h. est loto corpis passiuē. q. imediat. respicit baptismū. et p. supponit duplicē lōtōz p. dicit q. facta 7 ab hōmine 7 ab aqua. Q. ob. q. nō est signū grē. dō. q.

Abat. vi.

hec loto passiuē signū est effectus grē. nec h. p. p. c. s. g. r. i. onē nisi put. iungit lotoz aq. 7 ministri. tūc eī signū est q. aīa purificat a deo p. grām. c. In duobus g. r. c. Tr. falsus dicere. q. vt dicit Amb. oē sacram. est simplex g. nō p. sūt in duobus. q. tūc eēt cōpositū. R. aliq. factū in h. q. d. dicitur sacram. q. non vocat sacram. si gnū exteri. s. est tūc grē interiorē q. est grā simplic. Aliq. vim faciūt in simplicitate. q. nō dicitur simplex. q. nō h. p. r. e. s. q. nō dicitur i. p. l. a. s. r. e. a. m. s. z. n. e. u. r. u. i. t. o. z. e. i. t. m. a. g. n. u. z. q. d. d. i. c. e. r. e. t. o. c. r. e. d. o. p. r. o. c. a. t. s. a. c. r. a. m. i. m. p. l. i. c. i. t. u. r. q. r. e. n. o. i. a. t. i. o. n. e. i. n. i. u. s. t. a. n. t. i. a. Nā si sacram. remaneat imperfectū. nihil ē factū. nec etiam dicitur inceptū. s. tōtū reincipiē dū. 7 h. p. z. e. r. b. i. s. e. r. i. n. t. r. a. v. b. i. n. ē. p. l. e. n. u. s. i. a. c. r. a. m. b. a. p. t. i. s. m. i. n. e. c. p. n. e. i. p. i. u. s. s. p. e. s. a. l. t. e. r. q. b. a. p. t. i. s. m. i. e. i. t. m. a. t. 7 i. o. d. i. e. s. s. i. m. p. l. e. x.

Prima psecratur. 7 hec est forma verborum sub qua tradit baptismus. Uā bonifacio epō Zacharias papa ait. Firmissime pceptus ē in synodo anglor. vt quicumq. sine inuocatione trinitatis mersus fuisset. q. sacram. regeneratiois nō haberet. qd oī nō verū est. Q. si mersus i fontem baptismi qd fuerit sine inuocatione trinitatis. psecr. xpianus nō est nisi in noīe patris 7 filij 7 spūs sancti fuerit baptizatus. Legit tū in actib. ap. lōz. ap. lōs baptizasse in noīe xpī. s. i. hoc noīe vt exponit ambro. tota trinitas intelligit. Intelligitur eī cū xpī dicit 7 pater a q. vnctus ē. 7 ipse q. vnctus ē. 7 spiritus sanctus p. que vnctus ē. Uā Nicolaus papa ad psulā bulgarorū a quodā iudeo multos baptizatos asseritis. 7 qd inde agendū sit psulitis. lbi pfecto sūt in noīe sancte trinitatis vel in noīe xpī. sicut in actib. ap. lōz. legim. baptizent. baptizati sunt. vñ eī idēq. est vt exponit ambrosius.

Solutio dubitationē an i nomine patris tñi vel spūs sancti pos sit tradi baptismus.

Ibi querit an baptismus eēt verus si diceret in noīe patris tñi. vel spūs sancti tñi. vt cū dicitur in noīe xpī. Amb. videt dicere q. si fide mysteriū trinitatis teneat 7 vna psona tñi noīe tur. pleniū est sacram. Et econuerso si tres noīes 7 nō recte de aliquo illoz sentiat. vacuū fieret mysteriū trinitatis. Aut eī sic vbi nō ē pleniū baptismi sacram. nec principiū nec species aliqua baptismi estimatur. Pleniū autē est si patrē 7 filiū et spūs sanctū fatearis. Si vñ nō mone cōprehendas vel patrē

3

Act. vii. 2. r. q. ap. l. in xpī noīe baptizauerunt.

Nicolaus papa ad psulā bulgarorum.

4

Amb. i. l. de i. s.

5

eramentum. nec principium etc. Notandum qd illud est dictum ppter characteris impressionem. qd usq; em character imprimatur. n/ h/ de sacramento factum est stabile. Et quonia character imprimatur in instanti. quando est factu aliquid. totum perfectum est. si ergo no est perfectum. nihil omnino factum est no qru ad operationem eceri orem vbi est successio. sed inerti orem vbi est substantia impressio.

¶ Subtilior in insuari vt etc. Inuit Ambrosio qd sufficit ali qua personarum exprimere. sed illud est intelligendum no quia ibi sit plena forma.

Act. x.

Si em crederet et negligens eest quod credit exprimere. no sufficeret. et ideo solus in casu est credendum ipsuz locu

vel filium vel spiritum sanctuz fide autem nec patre nec filioz nec spiritum sanctuz abneges. plenum est fidei sacramentuz. Ita etiam licet patrem et filioz et spiritum sanctu dicas. et patris et filij et spūs sancti minuas potestatem. vacuu est omne mysterium. Cum enim dicitur in nomine christi. per virtutem nominis impletum est mysteriuz nec a christi baptisate spiritus separatur. quia christus baptizauit in spiritu.

¶ Questio Ambrosij. d

Nunc consideremus vtrum scilicet christi nomine legimus baptismi plenum esse sacramentum. ita etiam spiritum sancto nuncupato. nihil desit ad mysterij plenitudinem. Rationem sequimur. qui vnum dixerit. trinitate significauit. Si christu dicas. et patrem a quo vnctus est filius. et ipsum qui vnctus est filium. et spiritum sanctum quo vnctus est designasti. Scriptu est enim hunc esse ihm a nazareth quem vnxit deus spiritum sancto. Et si patrem dicas. filium eius et spirituz oris eius pariter indicas. si tamen id etiam corde comprehendas. Et si spiritum sanctum dicas. deum patrem a quo procedit. et filiu ei

cuius est spiritus nuncupasti. Unde et rationi copuleatur auctoritas. dominus dicit. vos autem baptizabimini spiritu scō. ex qd indicat nos recte posse baptizari in spiritu sancto.

¶ Perstringit premissoruz intelligentiam cum determinatione cuiusdam dicti.

Ex his apte intellexisti in nomine christi vnctus

hominus insinuari videtur veruz baptismi dari posse in nomine patris tñ. vel spiritus sancti. si tamen ille qui baptizat fidem trinitatis teneat. que trinitas in quolibet horum nominum intelligitur. Si autem aliquis peruerse credens. et errorem inducere intendens vnum de tribus tantum nuncupet. non impleuit mysterium. Quod vero ait nominatis tribus vacuum esse mysterium si baptizans minuat potestatem patris et filij vel spiritus sancti. male sentiat de potentia alicuius horum. non credens vnam potentiam trium. intelligendum est hoc super eum qui non intendit nec credit baptizare. qui non tñ caret fide. sed etiam intentione baptizandi non habet. Qui ergo baptizat in nomine christi. baptizat in nomine trinitatis. quando ibi intelligitur. Turtius est tamen ibi tres personas nominare. vt dicatur in nomine patris et filij et spiritus sancti. non tamen in nominibus. sed in nomine. i. inuocatione. vel in confessione patris et filij et spiritus sancti. Inuocatur enim ibi tota trinitas. et inuisibiliter ibi operetur per se. sicut extra visibiliter per mysterium. Si autem dicatur in nominibus. non est ibi sacramentuz. qz non seruetur forma baptismi.

tum esse. scilicet si plena sit fides in corde. nec desit aliquid in sermone et negligentia. sed solus impotentia. quia tunc supplet diuina misericordia et sapientia.

Act. 1.

Ecce quid oportet detur minari.

Amb. 1. li. de tri. qd est noie prius filij et f.

¶ Ad intelligentiam huius partis queritur de qd dicitur de baptisate. Et circa hoc duo principaliter queruntur. Primo queritur de his que pertinent ad integritate sacramenti. Secdo de his que pertinent ad formam verbi. Circa primuz querunt tria. Primo querit qd sit baptismus a parte elementis. Secdo querit vtrum de integritate eius sit expressio vocalis verbi. Tertio vtrum necesse sit ad integritatem baptismi fides alius cuius articuli.

¶ Questio

¶ Quid sit baptismus secundum suam essentiam. vtrum aqua. vel intinctio in aqua. Et qd aqua sit. videtur p diffinitionem hugonis. Baptismus est aqua ablucendis criminibus sanctificata. Similiter p diffinitione sui generis. Sacramentum est elementum ex similitudine representans etc. ergo si aqua est elementum. sacramentum baptismi est aqua. Si dicas qd veraz diffinitione assignat per causam materiam non per essentiam. Contra. Hec est per essentiam. baptismus est sacramentum. et hoc sacramentum est signum. et hoc signum est species sensibiles aliud facies in cognitione ventre. ergo hec est vera secundum substantiam

baptismus est species vel forma visibilis rei inuisibilis. sed hec forma vel species non est nisi aqua. qz etc. Itrez species panis est sacramentum in eucharistia. non ipsa panis manducatio sed magis usus. et hoc quia similitudines habet ad signatum ibi contentum. ergo si in baptismo gratia abluens signatur p aquam abluentem. ergo aqua abluens est sacramentum. sed non aliud qd baptismus. ergo etc. Quod autem aqua non sit baptismus sed tinctio. videtur per illud quod dicit magister in littera diffiniens baptismum. Baptismus est ablutio corporis exterioris facta sub forma verborum prescripta. Et subdit. accedere verbo ad elementum sit sacramentum. non ipsum elementum sit sacramentum. sed ablutio facta in elemento. ergo patet qd baptismus non est aqua. sed ablutio in aqua. Item hoc ipsum patet ratione. quia si baptismus esset aqua. cum aqua semper aqua sit. aqua semper esset baptismus quod falsum est. quia non est nisi dum aliquis baptizatur. Et iterum. cum aliquis baptizaretur in mari tunc mare esset baptismus et flumen. quod non est rationale. Item ad sacramentum baptismi concurrunt verbum et elementum. ergo si verbum est necessarium vt pote quod significat

illud pprie est baptismus ad quod refert verbus. s; verbum refertur ad actum abluendi cu dicit abluo te. non ad aqua. ergo baptismus no est aqua. Q; aut nec aqua sit nec tinctio in aqua. videt. quia baptismus manet recedente aqua z ablutione in baptizato. ergo zc. Et q; maneat videt. q; semper denomiatur z nunq; iterat. **R.** ad intelligentia pdictor est norandū q; baptizare in greco tm̄ valet q̄tum lauare in latino. vnde Judith. rj. Descendebant in vallem berbulie z baptizabant se. Ab eo aut qd est lauare onit lauacru z lotio. Lauacru est aqua deputata ad lauadū. sicut balneu est aqua deputata ad balneandū humano artificio. Lotio vero est vsus vel effectus aque. Baptismus igitur accipit pro lauacro vt Lanti. iij. Dentis tui sicut greges rontaz que ascenderunt de lauacro. glo. lot. in baptismo. Et ap̄ls. Tit. iij. per lauacru regeneratōis z renouatōis. Accipitur etiam p lotione. marci. vij. tenentes traditionē hominū z baptismata calcū z vteoz. i. lotiones. Similit̄ ablutio p baptismō Job. iij. Qui lotus est nō indiget zc. Lotus. i. baptizatus. cuius ḡ nomē baptismi equiualeat lauacro z etiā lotioni. Dixerunt aliqui q; baptismus fm̄ q; est nomen sacramēti. idem est qd lauacru. Alij q; est idem qd tinctio. P̄t̄m̄ opiniois videt fuisse magister Dugo. sed secunde magister. Credo tamē q; vteoz nō dicitur est sacramētū. q; fm̄ q; lauacru est facere rei. lignū aqua em̄ abluens signū est gratie intrus mundāris. z ablutio signū interioris mundāritōis. z ita vtrūq; sacramētum. Nec t̄m̄ duo sacramēta. q; vnū est ppter alterum. Aqua em̄ nō est sacramētū nisi in q̄tum abluens. z lotio nō est sacramētū nisi quia lotio aque vel in aqua. z ideo tm̄ vnū sacramētū. Si t̄m̄ queras quod p̄t̄m̄ z pprius dicit sacramētū. vtrū baptismus p lauacro an p lotione est distinguendū. q; baptismus dicit sacramētū z sanctificans. z sic p̄ncipaliter dicit de lotione. q; imediariis respicit interiorē effectū. Et verbū dicit etiā sacramētum signās. z sic p̄ncipaliter dicit de lauacro. q; signatum interioris pprie z p̄t̄m̄ est gratia mundās. z per psequens ip̄a lotio. Et est exemplū. circūl' expositus ante tabernā signū est vini vendendi. et exposito circūl' est signū venditionis. tm̄ magis pprie est signū circūl' q; expositio. sic aqua magis q; ablutio. Et cedende sunt rōnes hoc pbantes. **A**d illud qd obijcitur in p̄t̄m̄ de magistro. ddm̄ q; ip̄e fuit alteri' op̄tionis. nihilomin' t̄m̄ cedendū est q; baptismus sit ablutio. nec ex hoc sequit' q; nō sit aqua abluens. **Q** autē dicit q; elementū nō sit sacramētū. intelligēdū ē nō fm̄ id qd est sed fm̄ actum qui est lauare. Per hoc etiā p̄t̄m̄ sequēs. q; aqua nō est sacramētū fm̄ q; aqua solū s; fm̄ actum lauandi. sicut gratia meret' sedm̄ actū purgandi z ideo nō sequitur q; sp̄ aqua sit sacramētū. nec q; om̄is aqua. sed aqua que lauat z que deputat ad hoc. z hoc nō est totū mare vel fluui'. sed illud aqua qd de primo contingitur corp̄ lauando. Et hoc etiā p̄t̄m̄ sequēs. quia verbū refert ad aquā sedm̄ q; sacramētū in actu. z sic in q̄tum est lauans. **A**d illud qd obijcit q; manet. dōz q; baptismus pprie fm̄ qd dicit sacramētū exterius nō manet in se sed in suo effectū. z rōne illius dicit manere. Effect' em̄ baptismi aliqui dicit baptismus. Cū notādū q; cum in baptismo sint tria. qd̄dam est sacramētū tm̄ vt elementū visibile. quoddā res tm̄ sicut gratia curās quoddam qd est sacramētū z res sacramētū. vt caraycter. De re sacramētū dicit' cōmunit̄. De re z sacramētū dicitur pprie. De sacramētū autē dicit magis pprie. Sed de lotione adhuc magis pprie. z de elemento sub

talit' tu maxime pprie. z fm̄ has q̄t̄m̄ acceptōes q; dupliciter diffinit. Sedm̄ q; baptismus est nomen elementū significantis z sanctificantis p̄t̄m̄ verbi. diffinit ab hugone. baptismus est aqua diluētis criminib' tificata. Sedm̄ q; p̄ actu vel vsu elementū a mgro. baptismus est tinctio corp̄s exterior' sacra sub forma verbor' p̄t̄m̄ pra. Sedm̄ q; accipit p̄ sacramētū z re sacramētū q; est caracter. sic a Dam. baptismus est vite spūalis p̄ncipius sigillū. z custodia z illuminatio mētis. Et tangit qdru plex d̄ditto caracteris. Quia em̄ p̄parat ad gratiā. iō p̄ncipiū vite. Quia distinguit greges d̄nti. sic sigillum. Quia indelebiliter p̄seuerat. sic custodia. Quia specialiter disponit ad fidē dicit illuminatio mētis. Sedm̄ q; accipit p̄ re sacramētū diffinit a dyonysio. Baptismus est regeneratōis sacm̄. fm̄ q; p̄m̄tus subsistit in ania. specialiter formās aīales mor' ad oportunitatē diuīorum eloquior' z actōnū. z ad celestis q̄tis anagogon iter faciens. In hac diffinitione tangit res hui' sacri. q; est grā aiām viuificans. cū dicit fm̄ q; p̄m̄tus subsistit in aīa. Tangit etiā habitatio potētē p virtutē. **D**mo ad actū. cum dicit formās aīales mortus. Sedm̄ ad p̄m̄plariā. cū dicit ad celestis q̄tis anagogon.

Questio **h** **b**
Utrum expressio verbi vocalis sit de integritate baptismi. Et q; sic. patet ex ip̄a dñi institutioe 2. Mar. vi. Baptizantes eos in noīe patris z filij et spūsscti. ergo necesse est ibi verbū exp̄m̄. Si dicas q; debet noīari in corde. z nō oportet q; in voce. Contra in baptismo qd ē sacramētū fidei necesse est esse p̄fessionē fidei. ergo cū sit p̄fectum sacramētum. debet habere p̄fectam p̄fessionē. sed hec est in verbo. quia Ro. x. dicit. corde creditur ad iusticiā. ore autē p̄fessio fit ad salutē. ergo necesse est verbo exp̄m̄. Item Aug. dicit z habet in ira. Verbo baptismi p̄secratur. detrahe verbum z qd est aqua nisi aqua. aut ergo intelligit de verbo creato. aut increato. Si increato. sed illud nō potest detrahi. quia semper ad est. ergo cū intelligat de verbo qd p̄t̄m̄ accedere z recedere. z hoc est verbum vocale. videt q; sit de integritate baptismi. Contra. Dugo. Decuit p̄ verbum p̄ quod om̄ia sunt creata om̄ia recreari. ideo verbum p̄sonat sacramētū. sed illud fuit verbū increatū tm̄. nō ergo requiritur ad eētiam sacramētū verbū vocale siue creatum. Item z si creatū. nō videt q; vocale. quia Aug. dicit et habet in ira. q; virtus aque est a verbo. nō quia dicitur sed quia credit'. ergo sufficit verbū mentale. ergo nō vocale. Item si verbū vocale est necessariū. cum patris et filij z spūsscti sint tria nomina vocalia. debet ergo baptizari nō in noīe sed in noībus. Item q; nō verbū vocale. videt. quia verba vocalia nō sunt eadē apud oēs. ḡ nec sacramētū. z hoc falsum. quia vna fides z vnū baptismus. Ep̄he. iij. **R.** ddm̄ q; necesse est exp̄m̄ verbum vocale. quia deus p̄tulit vix verbo. vnde sine verbo nullius est efficacie. Ratio autē quare voluit exp̄m̄ est p̄fecta fidei p̄fessio. vt sit in facto z verbo. Est etiā p̄fecta signatio. quia em̄ pacta ē regeneratio p̄ verbum incarnatum. z verbū incarnatū optime signat p̄ verbum voce inductū. ideo voluit z instituit q; esset ibi verbum vocale. **A**d illud quod obijcit primo q; om̄ia sunt creata rap̄ verbum increatū. Ddm̄ q; p̄ illud fm̄ qd incarnatū est om̄ia sunt recreata sufficienter. sed efficaciter p̄ fidem z p̄fessionē hui'. z quia in sacramētū ē efficientia. ideo est ibi expressio in verbo vocali. **A**d illud qd obijcit nō quia dicitur sed quia creditur. intelligendum ē cum p̄cisione. nō quia dicit tm̄ sed etiā quia creditur.

Quoniam sequenter est questio de forma verbi que attendenda est in baptismo. et circa hoc querunt tria. Primo querit verbum verbum exprimens actum baptizandi sit de necessitate forme baptizandi. Secundo queritur verbum expressio totius trinitatis sit de necessitate baptismi. Tertio querit de variatione forme.

Questio

Quod verbum exprimens actum sit necessarium videtur. quia hanc formam servat tota ecclesia. Ego te baptizo in nomine patris et filii et spiritus sancti. Item Alexander inquit. Si quis puerum in aqua ter miserit. dicendo. in nomine patris et filii et spiritus sancti. nisi dicat ego baptizo te. talis missio non potest esse baptismus. Item ratione videtur. quia nihil est magis necessarium ad baptismum quam intentio baptismi. eque enim est intentio ut fides. ergo nihil est magis de necessitate forme quam verbum exprimens intentionem. sed tale est hoc verbum baptismi. si aliud est de necessitate forme baptizandi. verbum baptizandi est de necessitate. Contra. Verba non sunt de necessitate facti nisi illa in quibus dominus constituit virtutem in instituendo. si cum instituit formam non dedit virtutem bene baptizo. si non est de necessitate. Quod si dederit bene per Markum. ultimo tradidit formam. Docere omnes gentes baptizantes eos in nomine patris et filii et spiritus sancti si daret virtutem bene verbo baptizantes. non liceret mutare principium. si nulla virtus tradita est verbo. Item non sit necessarium propter intentionem. quia actus baptizandi eque bene vel magis exprimit intentionem ut verbum. si videtur quod superfluum. vel saltem non sit verbum necessarium. Quod autem actus exprimat per se signum. quia cum dominus signat se signo crucis sancte sufficit dicere. in nomine patris et filii et spiritus sancti. nec oportet addere signum. Item si est necessarium exprimere in factis propter intentionem. ergo cum intentio sit necessaria in sacramento eucharistie. sicut debet exprimi in forma. et si non exprimit non est sacramentum. si hoc est falsum. ergo et ipsum. Item dominus quod sic dicitur auctoritas alexandri. verbum baptizandi est de necessitate forme. Res autem quare est de necessitate est institutio. Res autem institutionis est. quia intentio est necessaria sacramento. et hoc est sacramentum necessitatis. et ad alterum. propter periculum defectus intentionis pro verbo expressa est forma. Et his patet obiecta. Quod enim obicitur quod dominus non tradidit in forma dominus quod dominus ante hoc illud diceret formam instituerat quam modo servat ecclesia. et accepit ab apostolis. Illud autem quod obicitur Marko. ultimum. fuit commemoratio iam instituta. Si autem obicitur quod non christus ipse instituit sed ecclesia instituit spiritus sancti. Dominus quod hoc tamen est ac si ipse pro ore dixisset tota enim trinitas approbat. quod ipse spiritus sanctus inspirat sicut. sicut illud quod ipse instituit. Ad illud quod obicitur quod non oportet. quia actus intentionem exprimat. Dominus quod oportet quia actus potest fieri multipliciter intentionem. Potest enim dominus intingere ut ludat. ut corpus abluat. ut baptiset. et quia actus multipliciter intentionem fieri poterat. id non determinat intentionem baptismi exprimebat. sed actus signandi vna pater ali

20 **21** **22** **23**

Questio **h** **e**

Utrum pcessio totius trinitatis sit de necessitate baptismi. Et sic videtur per se forma a domino tradita Marko. ultimo. Item Fulgenius misericordiam redemptoris nullo modo habet si patris vel filii vel spiritus sancti nomen subtrahat. Item Pelagius gaudet episcopo. Reuera si hi de hereticis qui in locis dilecto

nis tue et intimis commorari dicuntur. solum in nomine domini baptizatos fuisse fortasse content sine cuiusque dubitationis ambiguo eos ad catholicam fidem venientes. scilicet nomine trinitatis baptizabitis. ergo non fuerunt baptizati. Item ratione videtur. quia si necessarium est verbum vocale ad professionem fidei. sicut non sufficit credere tamen alteram pronam. sic nec sufficit profiteri. si professio sufficiens est. necesse est totam trinitatem exprimere in baptismo. Item ambrosius dicit in libro de tri. et habet in libro. Si unum in sermone comprehendas. vel patrem. vel filium vel spiritum sanctum. sicut autem nec pater. nec filius. nec abneges. plenum est fidei sacramentum. ergo videtur quod non est necessesse exprimere totam trinitatem. Item ratione videtur. quia vna est pars et operatio trinitatis. ergo quod operatur pater. et tota trinitas. ergo si dicat baptizo te in nomine patris. tamen valet ac si tota trinitas exprimat. Item apostoli in primitiva ecclesia baptizaverunt in nomine christi. ergo si nullo modo licuit eis mutare formam a deo institutam. ergo ista forma non discordabit ab illa. ergo videtur quod sufficit ac alteram pronam exprimere. Si dicas quod non mutat. pater sed divina auctoritas. tunc ergo divina auctoritas tulit vnum in nomine. ergo si quod dicitur tulit illud bene auferre non potest. adhuc potest baptizari in nomine christi. Si dicas quod non fuit collata virtus nisi ad ipsum. quare magis collata est virtus simpliciter nomini totius trinitatis quam nomini christi. Et rursum quare magis collata est virtus nomini christi quam in nomine christi. Et quod simpliciter habuit. videtur quod baptismus virtutem habet a passione. ergo et a fide passionis. ergo si christus non tota trinitas fuit passus. potius debet dici in nomine christi quam tota trinitatis. Item dominus quod notitia trinitatis siue nominatio preesse in baptismo quatuor modis. Aut ita quod sit plena in corde et in ore. et tunc semper omnia plena est sacramentum. Aut ita quod sit semiplena in corde et ore. et tunc semper omnia non est sacramentum plenum. Aut ita quod plena in ore et semiplena in corde. Aut ita quod plena in corde et semiplena in ore. Primum duobus modis non est prouersitas. sed duobus sequentibus fuit opinio diuersa. Quia enim baptismus est sacramentum fidei et virtutem habet a fide que in corde est. ideo voluerunt aliquid dicere quod plenitudo fidei in corde cum qualicumque trinitatis expressio siue due siue vna. siue tres persone exprimat plenum fuit sacramentum. quia fides supplet defectum sermonis. Et conuerso autem si non est fides in corde. si exprimat tres ore. non est plenum sacramentum. et hoc videtur dicere ambrosius. et hoc opinio videtur fuisse hugo. et magister christi ad primam parte opinionis. Sed quia videtur determinat augustinus. baptismus est sacramentum fidei non singularis persone. sed totius ecclesie. ideo fides persone nihil obest. nihil potest. Et ideo determinat alia positio quod quod sit de fide cordis. iudicandum est de baptizare semper expressionem oris siue sermonis. et ideo quilibet cuius credat. et si tota exprimat trinitatem baptizatum est. si autem non tota non est baptizatus. et rebaptizandus est. et hoc communiter et certitudinaliter asserunt magister. Ad illud quod obicitur de Ambrosio. dominus quod verbum ambrosius exponendum ut sacramentum fidei ponatur pro ipsa fide. plenum sacramentum fidei est ipsa fides que significat per sacramentum. Vel si de sacramento intelligitur. habet locum in casu. ut quando puer deficit in manibus sacerdotis. ubi credendum est quod diuina misericordia et summus sacerdos non dimittat imperfectum quod inchoatum est. Ad aliud dominus quod et si potestas et operatio trinitatis tuuer. tamen fides distinguit. et ideo non sufficit vnam pronam credere. sed necesse est credere omnes. Et quia baptismus est sacramentum plene professionis. ideo necesse est profiteri omnes pronas. Ad illud quod obicitur de nomine christi. dicendum quod apostolis licuit bapti-

24
25
26
27
c

zare in nomine christi diuinitus inspiratis. sed non licet modo nobis. Dicunt tamen aliqui quod uerbum illud non amittit uirtutem propter constitutionem ecclesie ordinatis quod tantum fiat in nomine trinitatis. Unde et si peccato: sic baptizans. tamen baptizatum esset. Sed communis opinio et certior est quod non esset baptizatum. quia cum sit unicum baptizatum in ecclesia. ideo unica debet esse forma. et ideo tantum in nomine trinitatis baptizatur tota ecclesia. **¶** Ergo obicitur quod apostoli baptizabant in nomine christi. dicendum quod data fuit uirtus illi uerbo tempore primitiue ecclesie. et una ratio fuit quod nomen christi implicat et insinuat totam trinitatem. Christus enim unctus dicitur. et ideo unguentum. et unctum et unctionem insinuat. et sic cum predicta forma concordabat. Alia ratio fuit. quia nomen christi erat ignotum et contumeliosum. utpote crucifixi. ut nomen publicaretur et in reuerentia haberetur. tunc temporis eo usi sunt. Et quia cessante causa cessat effectus christi nomine publicato. et honorabili facto. amplius nec debuit nec potuit in eo impleri sacramentum baptismi. quia ad tempus tantum institutum fuit. **¶** Ergo obicitur quod debuit simpliciter institui propter fidem passionis. dicendum quod recreator dicitur dupliciter. Uel sicut auctor et sic tota trinitas. Uel sicut mediator. et sic christus. **¶** Ad hoc ergo quod esset plenum sacramentum necesse erat fide profiteri mediatorem et auctorem. sed tamen principalis auctorem. Quia ergo per actum immergendi mors christi intelligitur. et ita mediator. necesse fuit uoce exprimi auctorem. et ita totam trinitatem nominari oportuit. **¶** **Questio** **ij.** **f**
De variatione forme in nominando totam trinitatem. quod potest fieri quinque modis. mutando. addendo. eorumpendo. transmutando. interponendo. Mutatio fit. ut quando ponitur nomen pro nomine. utpote si loco patris ponatur genitoris. Et hoc non impeditur uideat. quia forma baptismi non attenditur in uerbis sed in uocibus. quia tunc non esset eadem forma. apud nos et grecos. sed in uerbis sicut significatiue. Si ergo idem significat pater et genitor. idem faciet in forma unius quod reliquum. Et preterea plus conuenit pater et genitor. quam nomen patris in greco et in latino. cum sint eiusdem lingue. Additio est quando nomen quod non est expressum in forma superadditur. ut si dicatur in nomine patris omnipotentis. Et hoc non impeditur uideat. quia cum additur nomen. et si nihil faciat. manet tamen totum. quod faciebat. et saluum manet in quo est unctus. sed ruptio est quando nominis prolatio est modo minus conuenienti. utpote si dicatur in nomine patris et filias. et. Et hoc non impeditur uideat. quia zacharias bonifacio scribens dicit. si contingat aliquem infringendo linguam propter ignorantiam baptizare in nomine patris et filia. non est rebaptizandum. Et huius ratio reddi potest. quia sanus est sensus. Transpositio siue transmutatio est quando aliter ordinat. utpote si dicatur primo in nomine filii. et post in nomine patris. Et hoc non impeditur uideat. quia nomina transposita idem significant. ut si dicatur est homo albus est albus homo. si si oino idem est sensus. et eadem fidei professio. transpositio non impeditur. Interpositio est cum in medio cadit actus ut sternutatio uel uerbum. ut in nomine patris. et aqua ista est frigida. et filii. Et hoc non impeditur uideat. quia totum est saluum quando aliquod interponitur. et aliqui uoces ita sunt obliuiosi quod semper interponunt aliquid antequam possint complere orationem

inceptam. Contra. quod mutatio impediatur uideatur. quia uirtus est data illis uerbis et non alijs. ergo et. Item quod additio impediatur uideatur. quia si nihil licet addere canoni scripture. nisi fortius nec forme sacramenti. Preterea patet per illud quod dicit Apoc. vii. Si quis appauerit etc. Item quod corruptio impediatur uideat. quia uerba corrupta aut nihil significant. aut aliquid significant. ut patet cum dicitur patria. sed necessaria sunt uerba significantia. et etc. Item de transmutatione uideat. quia sicut de integritate fidei est numerus personarum. ita ordo personarum. sicut mutatio numeri impedit. ita et ordinis. Item de interpositio uideat. quia baptizare est unum actum. et si discontinuus. necesse est reincipi. aut non erit unum. et ita nec baptismus. **¶** **R.** ad hoc uoluerunt aliquid dicere quod aliter cumque fiat variatio. dum tamen omnes persone exprimentur integrum est sacramentum. Alioquin positio fuit quod necesse est oimodam idempnitatem seruari. quantum ad eam variatio in forma fiat non est sacramentum. Sed utraque istarum positio non respicienda est. quilibet enim excedit. Unum dicitur quod aliquid variatio impedit. aliqua non. Variatio enim mutationis impedit siue fiat ex certa scientia siue alio modo. Mutatio inquam nominis. ut si dicatur in nomine genitoris et geniti. quia alius modus est exprimenti trinitatem per nomina principalia. alius per nomina non principalia. Mutatio etiam numeri impedit. ut si dicatur. baptizo te in nominibus. quia alia est intentio. **¶** Ad illud quod obicitur quod idem significat. dicitur. quod attendendus est modus significandi. quia data fuit uirtus in nominibus exprimentibus trinitatem. et hoc principaliter secundum omnem linguam. **¶** Ergo obicitur quod magis conueniunt. quia in eadem lingua. Dicendum. quod et si magis quantum ad modum loquendi. non tamen magis quantum ad modum significandi. In nomine enim est considerare uocem. notamen siue expressio nem et significationem. Quantum ad primum magis conueniunt. sed quantum ad secundum minus. quantum ad tertium equaliter. Et uirtus regenerationis data est ratione notaminis. siue quantum ad rationem in notescendi. a qua imponitur nomen. et hec est eadem apud omnes. **¶** De additione dicendum quod aut est additio uocis distrabens intellectum. et hec impedit si oppositum addatur ut si dicatur patris geniti. Aut saluans. ut patris ingenti. et tunc non impedit nisi uelit inducere errorem. **¶** Obicitur de combinatione apocalyp. intelligitur de additione distrabente. **¶** Ad illud quod queritur de corruptione. dicendum quod corruptio aut est tanta quod nullo modo tener sensum. et tunc omnino impedit. Aut non est tanta quatin bene maneat. si cur de puero balbuciente intelligitur. et tunc dicendum quod non impedit nisi uelit inducere errorem. **¶** Ergo obicitur quod uoces non significant. dicendum quod si non significant ex institutione. significant tamen ex accommodatione usus. ut olli pro illi. **¶** Ad id quod queritur de transmutatione. dicendum quod et si fiat simpliciter sine erroris dogmatizatione non impedit. Et ratio habetur est. quia ordo intelligitur in ipsis uerbis quod filius a patre procedat. et sic non oportet exprimere ordinem ita sicut nomina personarum. et ita patet quod obicitur. **¶** Ad illud quod obicitur de interpositione siue intermissione dicendum quod aut est tanta intermissio quod discorret intentionem et longam faciat moram. utpote si longum facit sermonem. uel vadit ad domum. et tunc necesse est quod reincipiat. sed si interuenit parua morula obliuione uel sternutatione. non discontinuatur actus. nec oportet reincipere.

De institutione baptismi.

De institutione baptismi qm̄ ceperit. Supra egit magister de baptismo q̄tum ad se vel q̄tus ad ea q̄ spectat ad integritate sacramenti. hic agit de ipsius institutiones. Et habet hec pars tres partes. In p̄ma agit de mō rē p̄oze institutionis. In sc̄da de administratōe iam instituti. ibi. De immersione vero sic querit. In tertia h̄o de causa rōne ad quā eī institutio ordinat. ibi. Causa vero institutionis baptismi est innovatio. Quelibet haruz gr̄um duas habet. Nam in illa in qua determinat de

De tempore institutionis baptismi.

De institutione baptismi quando ceperit varie sunt estimationes. Alij dicunt tunc esse institutum cum Nichodemus christus ait nisi quis renatus fuerit ex aqua r̄ spiritu sancto. Alij dicunt institutionem baptismi factam cum apostolis dixit. Ite docete omnes gentes baptizantes eos in nomine patris r̄ filij r̄ spiritus sancti. Sed hoc dixit eis post resurrectionē p̄cipiēs eis de vocatōe gentiū. q̄s añ passionē binos miserat a p̄dicandū i

Job. iiij.

Mat. vi.

Luc. x.

Mat. h. r.

In qua for

ma bapti

zauerit apo

stoli ante

passionem

xp̄i.

31

udea r̄ ad baptizandū dicens. In viā gentiū ne abieritis. Jam ergo institutus erat baptismus. quia baptizabant simul r̄ predicabāt. Si x̄o querit in qua forma tūc baptizauerunt. Sane dici potest in nomine trinitatis. s. in ea forma in qua baptizauerūt postea gentes. que ante passionē potest intelligi fuisse tradita. licet nō sit scriptū. nō ḡt̄ic illā formā xp̄s primo tradidit. cū ad euangelizandum gentibus misit. s. quā ante tradidit mittens eos i iudeam. post iteravit cum ad gentes misit. Quomodius ergo dicitur institutio facta quādo xp̄s a Jobe baptizatus est in iordane q̄ dispensauit. nō quia mundari voluerit. cum sine peccato fuerit. sed quia contactus mūde carnis sue vim regeneratiuam cōtulit aquis. vt q̄ postea immergeret inuocato nomie trinitatis a peccatis purgaret. Tunc ergo institutus est baptismus xp̄i in q̄ trinitas cuius mysteriū innotuit interius hoīem baptizat.

De materia in q̄ institutus est baptismus.

Celebratur autez hoc sacramentum tñ in aqua nō in alio

institutiōe. p̄mo determinat r̄ps institutiōis. Sc̄do mēterā in qua. ibi. Celebrat autē h̄ sacramentū. r̄. Similiter ps de ysu iam instituti duas h̄z. In p̄ma determinat quō hoc sacramentū est administrādū. In sc̄da h̄o ostendit q̄ in huiusmodi institutiōe r̄ ysu euacuata est circūctio. ibi. Soler etiā q̄ri si circūctio amittit. r̄. Sicut tertia ps de causa institutiōis duas h̄z. in p̄ma determinat causam p̄ se ipsius institutiōis siue tñ ad qd̄ baptismus ordinat p̄ se. In sc̄da h̄o illud ad qd̄ ordinat p̄ acedens. r̄ h̄o. S. q̄rit vtz baptismus aperit celū r̄.

liquore vt ait xp̄s. nisi q̄s renatus fuerit r̄. Ideo vniformit̄ id fieri in aqua p̄cipitur. vt intelligatur q̄ sicut aq̄ sozdes cor poris ac vestes abluir. ita baptismus maculas aīe. sozdesq̄ vicioz emundando abstergit. Vel ideo vt nullū inopia excuaret. qd̄ resset fieri si i vino v̄ oleo feret. r̄ vt cōmunis materia baptizandi inueniret apud om̄es. qd̄ aqua signauit que d̄ latere xp̄i manauit. sic sanguis alterius sacri signū fuit. Rō ḡ b in alio liquore pot̄ consecrari baptismus nisi in aqua.

Determinat quō h̄ sacm̄ est administrādū. puta. q̄t̄ies imersio fieri debeat.

De immersione vero si queritur quō fieri debeat p̄cise. r̄ n̄de mus q̄ semel v̄ tertio p̄ vario more ecclie. Cū h̄eg. d̄ trina immersione baptismi nihil verū r̄ r̄ideri pot̄ q̄s v̄ osipi sensistis qz in vna fide nihil officit ecclie sic sc̄te cōsuetudo diuersa. Quē in tribus subsistentijs vna substātia ē. r̄ph̄sibile ē nulla ten̄ p̄t̄ infanrē in baptismo ter vel semel mergere. qz r̄ i tribus immersionib⁹ p̄sonaz trinitas. r̄ i vna p̄t̄ diuitat̄ singularitas designari. Hos x̄o q̄ tertio immergim⁹. etiāz triduanē sepulture sacm̄ signū. Sc̄dm̄ h̄ licet non modo ter. sed etiam semel mergere tñ. Ibi tamen dum taxat mergere sel̄ licz vbi p̄suetudo ecclie talis existit. si quis x̄o id facere incipiat vbi cōsuetudo talis non est. vel semel tñ mergendum asserat. reprobens.

Non ergo in alio quo liquore potest consecrari baptismus nisi in aqua. Queritur vtrum in omni aqua. Et q̄ sic. viderur. qz om̄nis aq̄ oi aque est eadem specie ergo si data est vtr̄ specie aq̄ non h̄uit vel illi speciali. viderur q̄ in om̄i possit fieri baptismus.

Dicendum q̄ baptismus institutus est i elemento aque. qz aqua per suam qualitatem resp̄sentat gratiam baptismalem.

Ad hoc ergo q̄ sit baptismus requiritur q̄ saluetur p̄p̄teritas. Breg. h̄a species aque. vt d̄o ep̄s sit aqua naturalis r̄ habens aliquid quo modo p̄p̄teritatem lauan di. hanc etiam habet aqua turbida. Si v̄o has condiciones aq̄ perdat vel q̄ miseretur cum p̄ dominante r̄ aliterante r̄ ducentē i alias p̄p̄teritates nō est dicendum tunc in illo liquore tradi baptismi sacramentum. r̄ sic patet qd̄ obijciunt.

Amb. sup eplaz. ad Roma.

Haymo sup eplaz ad Ro.

¶ Nec baptis- mus nec circūci- sio regni nobis aditū apuit. Cū dicitur male dice- re. qz tanue clau- sio nō fuit nisi p- ptem. 7 maxime per originale. sz baptisim⁹ 7 circū- cūcio debebat ori- ginale. 7 aperte- bāt tanuā. Jre- z debaprisimo vi- detur dicere fal- sum. qz sup illud Lu. iij. apum ē celum glo. bede.

Aug. in q̄da omel.

¶ Dum ille iordā- nis aq̄a subit. nobis celi tanu- am pandit. 7 dū caro innotia frī- gentib⁹ aq̄a tan- gif. o. posita cō- mo la norijs. rū- ptea ignea ex- tinguit. nec xps celū nūc apire ce- pit. Sz bis ver- bis oñdit v̄tus baptisim⁹. q̄ritur ergo q̄ sit illa ta- nuā. 7 q̄mō sit apira. 7 q̄m. Cū dicitur ei apira in passione. qz sup illud Col. j. pa- cificās p̄ sangui- nē. 7c. Glo. ptz nō introit⁹ in ce- lū. Jre v̄ q̄ i re- surrectioe p̄ ora- tionē quā carat ecclesia. Deus q̄ exemitans nob

33 aditum 7c. ¶ R. ddm q̄ clausio tanue spūalis intelli- gitur. p̄hibentia illa ob quā nullus poterat ingredi ad domum aspectus. illa aut̄ p̄hibentia erat a diuina tu-

Ad intelligentiā hui⁹ p̄ris tria p̄ncipalit̄ q̄runf. Primo q̄rit de baptisim⁹ institutioe. Secūdo x̄ i- stituti administratioe. Tertio de circūcūcōs cessa- tione siue euacuatioe. Circa p̄mū q̄runf duo. Primo q̄- ritur in q̄ elemento sit sac̄m baptisim⁹ institutū. Secūdo v̄trū i institutioe sit v̄trū collata aquis sicut dicit m̄gr.

¶ Questio

¶ Quid sac̄m baptisim⁹ debuerit institui i aq̄. Et q̄ sic ipm̄ factū dñi oñdit. Sz q̄ nō. v̄ rōne qz baptisim⁹ est i- gnū sepulture xpi. sicut dicit Ro. vi. cōsepulti ei estis 7c. q̄ si sepultura xpi fuit in terra nō in aq̄. v̄ q̄ s̄it debue- rit baptisim⁹ institui in terra. Jre sac̄a ve. le. fuerūt sig- sac̄oz noue legis. 7 in illis p̄figurare sunt ista. Sz sa- cramenta noue legis fiebat vel in eis q̄ habebāt ortum e-

bilem se esse constituit. Unde Haymo in suo sensu abunda- bat. Lipzianus cum semel mer- gebat in baptisimo puulos qui q̄d inreligebat studiose imple- bat bonis opibus abūdando. li- cet in hoc nefcius delinq̄ret. 7 qz bonis opibus abūdabat. po- stea correctus a deo abūdauit alioz sensu. ter illos mergēdo. Ecce habem⁹ qz deliq̄t quisef- merfit. Sed h̄ideo. qz aliter se habebat p̄suetudo illius eccle- sie. vel qz v̄nā tñ faciendā mer- sione asserēbat. De trina mer- sione Aug⁹. ait. postq̄ nos cre- dere p̄misim⁹. tertio capitali sa- cro fonte dimerim⁹. q̄ ordo ba- ptizādi duplicis mysterij signi- ficatione celebrat. Recte eniz tertio imersi estis. qz accepistis baptisimū in noie trinitatis. Re- cte tertio imersi. qz accepistis baptisimū in noie xpi. q̄ die ter- tia resurrexit a mortuis. Illa em̄ tertio repetita imersio ty- pū dñice exprimit sepulture. Cōstat ergo baptizādos tertio debere imergi. 7 tñ si semel tā- tū imergant. v̄z baptisima ac- cipūt. Et q̄ semel imergit tan- tū. nō peccat. nisi p̄suetudo ec- clesie obs̄tat. v̄ hoc mō un̄ de- bere fieri asserat.

¶ Ostendit quō in hui⁹ sacra- mēti institutioe 7 vsu euacuata sit circūcūcō.

¶ Soler etiam q̄rit circūcūcō

amist statū ab institutione. ba- ptisim⁹. Ad q̄d dicim⁹. i xpi mor- te terminata ē legalia omnia. Et tunc ergo circūcūcō p̄didit vim suā ita qz postea nō p̄fice- rit. sed potius obfuit obserua- tozib⁹ suis. Sz vsqz ad oblatōz x̄e hostie potuit p̄desse. Si em̄ ante passionē legalia finē habu- issent. n̄ ea iminēte vet⁹ pascha cū discipulis manducasset.

¶ De causa institutiois baptis- mi q̄ritur ad illud ad quod ordi- natur per se.

¶ Causa vero institutiois ba- ptisim⁹ est inuocatio mentis. vt hō qui p̄ peccatū vetus fuerat. p̄ gratiā baptisim⁹ renouet. q̄d sit depositioe vicioz. 7 collatioe virtutū. Sic em̄ sit q̄s nouus. hō. cum abolitis peccatis orna- tur virtutib⁹. Abolitio em̄ pec- catoz pellit feditatē. appositio virtutū affert t̄ cor̄. 7 h̄eres hui⁹ sac̄i. scz interior mūdicia

¶ De causa institutiois baptis- mi q̄ritur ad illud ad q̄d ordina- tur p̄ accidens. scz quō aperuit celū q̄d n̄ aperuit circūcūcō.

¶ Si querit v̄trū baptisim⁹ ape- ruit celū q̄d nō apuit circūcūcō. Dicim⁹ qz n̄. baptisim⁹ n̄ circū- cūcō regni nobis aditū apuit. 7 hostia saluatoris. q̄ si tpe circū- cūcōis oblata fuisset. illa t̄pis hoies i regnū intrassent. Res ergo huius sacramenti iustifi- catio est.

¶ Ideo magis effectus apertionis ianuē attribuitur ba- ptisimo q̄ circūcūcō. licet v̄trūqz sacramētū deleat culpam. 7 sic patet illud.

sacrificia iuste puni- ente. 7a peccato p̄mi hois p̄merē- re. Merebat ori- ginalis c̄pa vt hō nō cōgeret co- ram deo. p̄ fecū ditatē culpe. p̄- pter offēnā ma- iestatis diuie. et p̄pter mortalita- tē in carne. qz ve- stis sacco nō de- bebat ingredi in palatū regis af- luere. sic dicit. Ne- ster. iij. Itā em̄ ianuā apire dicit il- lud q̄d remouet ista obstacula. Obstaculū cul- pe amouebat ba- ptisim⁹. obstacu- lū debiti rōne of- fēse amouit pas- sio q̄ quā fuit fa- cta satisfactio. Obstaculū mor- tis. xpi resurre- ctio. 7 tra tanue apertio inchoa- ri dicit i baptis- mo. 7 p̄fectū ha- bere in passione tū in resurrectio- ne. manifestatio- nē in ascētione. Et q̄m̄ bec iā sa- cta sūt. ideo vir- tus baptisim⁹ est ianuā apire. nō per se tān. sz eri- am p̄pter hoc q̄ tam facta est ob- latio hostie. v̄re

terra. vt sacrificia 7 decimatioes. Vel in aliq̄ terreo vt circūcūcō q̄ fiebat cultello perrino. q̄ si fuerūt duentia signa hoz. 7 sac̄a noue legis (maxime baptisim⁹) de- buerūt institui in terra nō in aq̄. Jre si dicas qz dicit fieri in aq̄ p̄p̄ exp̄ssaz significantiā gr̄e. Sz 7. Ligo: olei exp̄ssus signat gr̄az q̄ aq̄. q̄ maḡ debuit institui i oleo q̄ in aq̄. Jre dicit Apoc. j. lauit nos a peccis n̄ris i san- guine suo. q̄ si in baptisimo est lauatio a peccis. 7 signat illā ablutōz factā p̄ sanguinē xpi. q̄ magis debuit insti- tuti in sanguine. Jrem querit q̄m̄ dñs instituit sac̄m ba- ptisim⁹. R. ddm q̄ sac̄m baptisim⁹ est maxime efficax 7 maxime necessariū inter alia sac̄a. Efficax qz in eo imp- mitur character q̄ disponit animā ad susceptionē lumi- nis gr̄e. vt trāsp̄arcia v̄trū ad susceptionē lumis cor

poralis. datur etiā grā mundificans animā. datur etiā
am illi grē actus remittēdi ardōre concupiscentie. Sed
qz bec oportet dari in eo signo qd sua ppetate multipli
ci bec omnia designaret. tale autē ē aqua qz trāsparet et est
pura lumi. et ideo caractere sigē. et trez abluit et mundat
inf omnes liquores. et ideo signat grām mūdantem. Itē
infrigidat. ideo signat remissionē ardōris concupiscentie.
Eueniebat ergo maxime aqua baptismatis sacra
mēto ob efficacā. Similiter etiā ppter necessitatē. Qu
eni sacramētū ē a qnemo absoluit. et in quo oēs comu
nicāt. necesse fuit institui in liqre qd ē cois apud omnes.
et in quo abundāt paupes et diuites talis autē liquor est
aqua. itē. et.

35 **Ad illud qd obr qd signat sepulturā.** dōm qz nō tū signat dñi sepulturā. imo etiā grām quā
in immersione donat. et qz in aqua virtus sigētur. in ter
ra autē nō signatur grā mūdās. cū sit fer elemētoz. id. et

36 **Ad illud qd obr de le. ve. dōm.** qz sicut dicit aposto
lus. oēs q fuerūt in lege fuerūt sub maledictio vsqz ad ad
uentū christi. q factus ē p nobis maledictū vt a maledi
ctione nos liberaret. qz terra fuit maledicta homini nō
aqua. itē. In butus signat sacramēta illa erāt ex his
que sunt in terra. nō sic autē facta noua. qz ista ē lex bene
dictōnis. Pterea lex verus et maxime moysi fuit one
rosa ad confringēdū duros. et ideo i duris. vt in cultel
lo petri. et in effusione sanguinis remediū habebant.
Sed lex noua ē suauitatis et amoris. ideo dat in aqua

37 **que cedit facile.** Ad illud qd obr be sanguine patz re
spōtio. qz nec uenit significatōni nec efficacē. cū non
mūder. nec necessitati eam nō omnes eo abundēt.

38 **Ad illud qd querit vltimo qm est institutū.** ex scriptura po
test respōderi. que de hoc i multis locis loqitur. Prop
ter qd nōrandū q dñs baptismi sacramētum pmo in su
nuauit institutū. secūdo instituit. tercio confirmat i
stitutū. In sinuauit qdē factū et verbo. factū cū bap
tizatus esset a Jo. in aqua. ostendit ceteros credentes in
aqua fore baptizandos. In sinuauit verbo. cū dixit
nichodemo. Jo. iij. nisi qd renatus fuerit ex aqua. et
Instituit autē cū ipse baptizare cepit p discipulos. Jo. iij.
post bec venit iesus i terrā iuda et baptizabat. et tūc in
stitutū factū et verbo. qd ibidē q baptizabat. et si nō ipse
in ppa psona. tū discipuli in sua pntia fm q ipse vole
bat. Et rursum. discipulos misit ad pdicādū et baptizan
dū bños. Luce. x. sicut dicit magr in fra. Confirma
uit autem baptizandos. In sinuauit verbo. cū de late
re eius non tantum profuxit sāguis. verum etiā aqua i
ipā passionis cōsummatōne. Verbo autē confirmauit.
qm post resurrectionem discipulos ad baptizandū om
nes et singulos misit. Mat. vlti. et sic patet quomodo
diuersimode loquitur scriptura.

Questio ij b

**Utrū ex institutione baptismi in aq collata sit aliq vis
aquis.** Et qz sic vt Luce. iij. baptizato iesu. glo. domi
nus baptizatus ē. non mundari indigēs. sed tactu mū
de carnis sue aquas mundans vt vim abluendi habe
ant. ergo si vis abluendi est aliqua vis. patet qz aquis
collata est aliqua vis. Item habetur de consecra. di
u. iij. Nunq̄ aque baptismi purgare credētū peccā potu
issent. nisi cōtractu dñici corporis sacrificare fuissent.

Item rōne videt. quia omnis opatio egreditur a sb
stantia mediante aliqua virtute. ergo cum aqua tangē
do corpus abluat animam. est ab aqua virtute aliq me
diante. sed non naturali. ergo data est aliqua virtus
in baptismi institutione. **Contra.** si data ē aliqua virtus
aque. quero quō data. et dicit glo. qz cōtractu carnis dñi

Si qz tactum carnis dñice. qz habent ipam omni aliq
circūscripto. qz si quis immerget in aq sine omni verbo.
aqua regenerabit eū. qd falsum ē. Si tu dicas qz simul
est in aq et verbo. Obicitur tūc. qz bec differūt substan
tia et natura. qz opatione et virtute. qz nō potest vna vir
tus esse in vtroqz. Itē si mūda caro xpi prulit illā vim.
sed frequēter terigit aquas. vt qz puer lauabat. et qz
lauabat manus. et vbi eadē causa ibi idē effectus. qz an cō
tulit qz baptizaret. Item si cōtractu carnis. qz solum ille
aque virtutem habet quas xpi caro terigit. nō qz oīs aq
Si tu dicas qz virtus illa deriuata ē in alias aquas. qz
cum deriuata a corpore in corpus nō stat nisi per contu
num. nullo mō poterit puenire ad aquas illis aquis
discōtinuas. qz idem in cōueniens. Item si virtus aliq col
lata ē. quero quid sit. quia si bonum. aut de bonis mini
mis. aut maximis. aut medijs. Si de minimis. illud est
inferius anima. qz nō agit in ipam. Si de medijs. qz par
est anime. nec ad huc influit. Si de maximis. qz est data
aquis virtus aliqua gratuita. **Respon.** dicitur aliqui qz do
minus tactu mundissime carnis sue vim cōtulit aqz
quā nō habebant. et vis ista fuit aliqua ppetas abso
luta. et bec ppetas fuit aque melioratio et reductio ad
statum primū in quo erat ante homis lapsus. et qz post
lapsus oia elementa sunt deteriorata. vt habitatio cō
grueret habitatori deteriorato. Sed quia homo per aq
sacramētū meliorari debebat et resurgere. ideo aqua me
liorata et ad primū statum reuera ē. et hanc vocant illā
vim. Sed ista positio nō potest stare. Primo quia bec
vis dicitur vis ad regenerandū. sed hanc nō habebat
aqua in statu innocentie. quia nō erat opus regenera
tione. vnde illa melioratio nihil facit ad re. pura. si aq
est meliorata et nō alia elementa. qz viderit qz ordinatio
elemētoz sit dissipata. cum necesse sit qz habeant de
bitam pportionē. Et propter hoc dicunt aliqui qz col
latio vis regeneratiue nō est aque melioratio vel puri
ficatio. s; alicuius virtutis supnaturalis collatio qz nō ē
data aqz scdm eē pfectū quo ad usqz veniat verbū. sic vis
imutandi visus nō ē in colore pfecta nisi supuenit lu
mine. et h sup naturā data ē aq. et s naturā ibi existit vt
effectū habeat sup naturā p voluntatē diuinā. S; qm il
lud difficile ē itelligere. quō aliqd absolutū siue fm na
turā siue s naturā sit mō in aq qd nō erat pua. et quō da
tū sit tactu carnis etiā aqz remō. Pterea dōm sic
tactū fuit s. qz vis illa nō ē aliq ppetas vel eētia abso
luta addita aq. s; solū ordinatio ei ad h qz hō regeneret
hō. em oēs liqres erāt indifferētes. et poterāt inqzru
est de se i aliq alio liqre baptizari vt in aq. Sed cū dñs
voluit mergi et baptizari in aq. sola aqz habuit ordina
tionē ad h. et iō solū in ea potuit fieri baptismus. S; qz
nō instituit baptismū fieri tū p immersionē. imo etiā p
verboz. platonē. et talū verboz. s; vt verba ad h ordia
uit. Un aqz in quā mergus ē. et verba qz prulit vltimus
habent vim. nō vsū sine altero. qz vtrūqz insimul ad
regenerationē obrinendā ordinauit. Et sic patet obr
iecta ad vtrāqz prem. quia prima pcedunt de vi. vt est
ordinatio ad regenerationē. Secūda autē de vi. vt est quali
tas absoluta. Dec aut vis nō est p transfusionē sed per
institutionē. Un sicut dominus. nō tū verba qz prulit
ordinauit et instituit ad regenerandū. sed etiam omnia
confimilia. sic nō tū aquam quam terigit. sed etiam
aquam specie confimilem. Et autem omnis aqua om
ni aque specie confimilis. et ideo omni aque contulit.
Et est simile. si rex ordinaret qz littere lue non tū habe
rent virtutem et efficaciam que scriberentur in pellibus.

capitis. et que essent scripte alijs determinatis verbis. et hoc quidem faceret manu sua scribendo in illo genere pelis dicitur. et per illa manu sua efficaciam redit illi pgame no. et omni pgame no eiusdem spci. etiam quod futurum est vltis ad multa tempora. et hoc per solam institutionem et ordinacionem non per alicuius virtutis alterius collationem. sic intelligendum in proposito. quando dominus ractu carnis munde dedit vim aquis. non quod mundicia transferretur a carne in aqua. sed quod cum dominus esset mundus. voluit ob nihil aliud in aqua mergi. nisi ut illa mersione aqua haberet istam ordinacionem. Unde si aqua causaretur de nouo cõsimilis isti in specie. credo quod eadem haberet ordinacionem. et eandem diceret habere virtutem. Et si tu obijcias mihi. omnis relatio fundat super aliquid absolutum. eo quod aduenit. ergo si hec ordinatio quod est relatio aduenit. oportet ut aliquid absolutum daret. dominus quod illud non habet veritatem in relationibus voluntariis. quod nummus ut dicit Augustinus. sine sui mutacione sit pignus. et similiter hec vox bubæ sine sui mutacione possit fieri significatiua. similiter et in proposito intelligendum est. Et licet vtraque harum opinionum sit catholica et probabilis. hec tamen est magis intelligibilis et persona sanctorum auctoritatibus. Dicitur enim aqua mundata et sanctificata et virtuosè efficitur. quod ad sanctificationem anime et mundiciam efficaciter se ordinare. non faciendam ab ipso sed suscipiendam et dandam in ipso a deo ipsi homini baptisando. et sic exponenda sunt cõsimilia. Nec est intelligendum quod aliqua actio sit ab aquis in animam. Aquæ enim ille non habent proprie virtutem illam nec operationem. sed earum virtus est actio. est efficacior ordinatio vel secundum actum vel secundum habitum. et sic non habent calumnia que circa hec dicitur.

Quoniam ad secundum articulum querit secundo de baptisimi institutione administracione. quod sit in parvulo immersione. et circa hoc duo queruntur. Primo querit quæritur oportet mergi. Secundo quæritur.

Questio i

Quæritur si sit immergendum videtur de se. di. iij. ex cõilio toletano. iij. Propter vitæ diuinitatis scandalum vel heretici dogmatis vsu. simpli tenemus baptisimam immersione. ergo videtur quod hereticum sit ter mergere.

Respondeo videtur quod hec est vera per essentiam. baptisimus est ablutio vel tinctio in aqua. ergo si sit triplex tinctio triplex erit baptisimus. ergo si nullo modo liceat baptisimum iterari. nullo modo liceat ter mergi. **R**espondeo ista duo sufficiunt. verbis. scilicet. et elementum. et si mergat semel. Sed si preteratur semel. est plenus sacramentum. et si amplius mergat superfluit. ergo non debet nisi semel mergi.

Respondeo queritur. quare magis ter quod bis. Si dicas quod binarius est numerus in formis. quod recedit ab unitate. eadem ratio formabilis. quod accedit maxime. Sed contra. Hiero. super eplam ad philippos.

In patre. et filio. et spiritu baptisamur et ter mergimur. ut trinitatis vnum appareat sacramentum. **R**espondeo Pelagius gaudetio episcopo. de se. di. iij. euangelicum vero preceptum ipso deo et domino saluatore. non iesu christo dicere vel tradere. nos admonet ut in nomine trinitatis trina etiam immersione sanctus baptisima cuius tribueret.

Respondeo de consensu. dist. iij. ex canonibus apostolorum. Si quis presbiter aut episcopus non trina immersione vnius misterij celebrat. sed semel mergat in baptisimam. quod dari a quibusdam tubetur in more dei. deponat. ergo necessaria est trina immersio.

Respondeo dicendum quod unitas vel multitudo immersionum non est de substantia baptisimi. sed solum debent esse. quod quotienscumque immergat. dum tamen debito modo et sine dilacione magna verba proferat. baptisimus est et sacramentum in te gratia. et si non sit ei de necessitate. est tamen de congruitate.

propter significationem cui congruit unitas et trinitas ut patet in fide trinitatis. quod unitas est in essentia. sed trinitas in personis. Similiter in more christi. quod vna est in essentia. sed tribus diebus fuit in corde terre. Similiter gratia. quia vna est in se. sed triplex in personis. unitas et trinitas procedunt. sed tamen magis trinitas. propter expressionem maiorem. et ideo vtrunque more seruat ecclesia. **R**espondeo romana ecclesia tanquam excellens trinam seruat immersionem. tum propter significationem trinitatis. tum etiam triduanam sepulture. tum etiam triplicis cupi minutionem a qua anima liberat. tum etiam propter triplicem virtutem que christus in anima reformat. Si queritur quotiens sit ibi mergendum. **R**espondeo secundum more ecclesie. quod autem propria auctoritate mutat peccat. Et ideo dicitur deponendus est episcopus. non quod non baptizaret. sed quia propria auctoritate noua introduceret. Rationes que probantes quod ter immergendum sit intelligende sunt secundum more ecclesie romane.

Ad illud quod obijcit ad oppositum primo. dominus quod loquitur secundum morem illius ecclesie in qua tamen solebat semel mergi. Sed heretici ceperunt imitari. ideo statuerunt ter. ne viderent heresi consentire. **A**d illud quod obijcit quod baptisimus est tinctio. dominus quod non est per essentiam nisi addat locum per scripta. si tamen tinctio fiat cum inuocacione trinitatis baptisima est. Et si in vna prulit omnia verba. non debet amplius mergere. quia baptisima cõsummatum est. Sed quando sit trina mersio. In prima debet nominari pater. In secunda filius. In tertia spiritus sanctus. quia tunc nulla superfluit. quia non est completum sacramentum quousque terminatum sit verbum. incipitur enim immersio cum verbo et cum illo terminat. Sequens patet. et similiter quare magis ter quod bis. etc.

Questio ii **k**
Quoniam oportet parvulum immergi ad hoc quod sit baptizatus. Et quod totum corpus videtur. quia signum est passionis et mortis. ergo si existis totus passus est et mortuus. totus homo necessario immergitur. Item baptisimus est remedium contra concupiscentiam. sed concupiscentia est in toto corpore. quia tota caro est infecta. ergo etc. Item si sufficeret aliqua partes mergi. cum pars per quam transfusum est originale et in qua viger concupiscentia sint membra genitalia. magis sufficeret illa partes mergi quod aliam. Sed nullus dicitur quod sufficiat. ergo debet immergi totum. Contra. Apostoli baptizauerunt trina milia hominum vna die. et constat quod non mergendo. quod non haberent aquam ergo aspergendo. sed aspergi non potest totus homo. ergo etc. Item scribitur in passione beati laurentij quod romanus attulit vireum cum aqua. et tunc non fuit mersus. patet ergo. Item esto quod puer semitotus esset in piculo mortis. adhuc est de foro nostro. ergo debet baptizari. sed non totus propter periculum. ergo etc. Item esto quod sit ita parum de aqua quod non posset mergi nisi vna pars. queritur vtrum possit baptizari. Et sic videtur. quia est ibi verbum et elementum. et elementum habet virtutem regeneratiuam. ut similitudinem. ergo et efficaciam. ergo non est necesse totum immergi. **R**espondeo dicendum quod presumitur quod apostoli baptizauerunt aspergendo. et mos ille seruatur adhuc in pluribus ecclesijs. et maxime in ecclesia gallicana. Seruari autem potest propter hoc quod est integra ratio sacramenti. et seruari debet cum necessitas imminet. aut propter infirmitatem baptizantis. quia manus sunt debiles. vel quia rudis est et timeatur ne ledat puerum. vel propter infirmitatem vel impotentiam baptizari. vtroutque si non esset totus natus. vel propter penuriam elementum. ut si sit modicum de aqua. Mos tamen communis ecclesie est bapti-

44 **44** sare immergendo s'm q' tangit mag' in littera. 7 sc'di cur. 7 modus e' iste. Sacerdos em' debet pueru' tenere p' latera. 7 versa facie ad aqua' debet mergere. ita q' habeat caput p'mo versus oriente. secundo versus aq'lonē. tercio versus meridie. Hec tñ ad solēnitatē spectat. Pōt igitur vtroq' mō baptisari. tamē cōueniēt' 7 aptius 7 securius ē baptisare immergēdo. 7 si satis ē de aqua totū corpus debet immergi. Si parū sufficit q' immergi possit. ps pncipalis. vt caput 7 pectus. vel caput tantū vel facies tñ. q' sunt ibi omēs sensus. 7 ibi maxime videt operatio anime. 7 s'm illā maxime attendit rō imāginis s'm corpus qualecūq' sit. q' rōne totalitad' sensū s'gr' totalitad' mōris 7 curatōis. nō sic autē est de genitalibus. 7 sic patet totum.

Qonsequenter est q'stio de tercio articulo. scz. de cessatione circumcissionis. Et circa hoc queruntur duo. Primo q'ritur. vtz circumcisio debuerit cessare. Secundo. vtz cessauerit ante p'mulgationē euāgelij vel post.

Questio 1. **Q** non debuit cessare ostendit p'mo aucte. Dicitur em' **Ben. xvij.** In donatōe circumcissionis erit pactū meū in carne vestra in sedus eternū. ergo videtur q' circumcisio eternaliter debeat durare. S'z qd' eternaliter durat nō habet finē. **Itē Roman. ij.** circumcisio p'dest s' legē obfues. ergo videt q' si vtile ē seruantibus legē seruare circumcissionem. q' nō cessauit. Si tu dicas apostolū esse locutum p' temp'e ante euāgelij. **Ad'ra. gala. v.** vbi p'hibet circumcissionē 7 dicit **Testifico omi homini circumcidenti se q' debitor sit vniuersē legis faciend'.** S'z q' male agit nō obligat ad peius. q' si circumcisus tenetur ad legē circumcidenti. nō est malū. q' circumcisio nō cessauit. **Itē hoc t'p'm videt rōne.** q' conditus nō tātūz verbis instruit nos sed etiā factis. Unde etiā cōmūis autoritas dicit. q' omīs christi actio nostra fuit instruitio. Sed christus circumcisus fuit. sicut dicitur **Luc. ij.** ergo si mēbra debet assimilari capiti. tūc q' videt q' nō cessariū sit 7 nos circumcidi. Videt em' q' sicut baptisari voluit vt formā daret. ita etiā circumcidi. Itē rō quare aliqua legalia cessauerūt. est. q' signatum eoz impletū est. Et rō quare aliqua durat est. q' signat qd' semp' faciendū est. ideo remāsit t'burificatio. Sed signatū circumcissionis nō impletū vtzq' in octauā resurrexerōnis vltimē. 7 itē signat aliqd' qd' semp' faciendū est. sicut amotionē supfluitatū. q' sp' debent durare. Itē sacramēta legis gracie sic succēdit sacramētis legis septe. sicut illa sacramētis legis nature. Sed decimatio que fuit remediū contra originale tempore legis nature simul māste cū circumcissione. ergo pari rōne circumcisio cum baptisimo. Propter hoc est questio qua necessitate cessauit cū em' nō habeat repugnātia hęc duo remedia. 7 aliq' acceptat vñū. qui nō acceptat reliquū. d' bonitate diuine misericōie esset q' vtrūq' maneret. vt d's haberet maiorē populū. 7 plurib' mōis curaret n'f'm vulnus. **Ad'ra q' cessauerit ostenditur galat. v.** ego paul' dico vobis. si circumcidimini. christus vobis nihil proderit.

Itē Hebr. vij. trāslatō sacerdotio. necesse ē vt legis trāslatio fiat. S'z oportuit sa. erdonū trāsferri. q' r' legē. et si b' r'ac 7 sacra legalia. S'z inter hęc p'cipuū 7 magis notabile est circumcisio. tanq' alioz s'udamētū. **Itē.** Sed circumcisio fuit ad distinguendū populū a populo. Sed christus lapis angularis filios dei dū p'rios congregauit in vñū. 7 duos parietes in x'p'o. 7 vnus p'f'ctus. vñū outle habere debuit. q' necesse ē in lege noua illud signū aboleri. Itē aut baptisim' datus est i' remediū

um sufficēte aut non. Si nō. q' sacramēta nō. s'nt imp' p' e'ra. q' 7 lex noua. quod est incōueniēs. Si est p'fectū remediū p'ra originale peccatū. et ille modus simpliciter nō iterabilis. q' aduenire baptisimō supflua ē circūcisio ergo si omē supfluum a lege dei ē resecandū. patet. **Itē.**

Itē dōm q' sicut dicit canon euāgelice legis non sō 45 **lū** circūcisio s'z etiā oīa sacra legalia destruerūt adueniētibus sacramētis nō. le. eo q' sacramēta ill' p'p'is hūc tēp'orē nō ueniebāt. Tū q' erāt obscura q'ntū ad signifiā erāt em' yelamē. Tū etiā q' p'ue virtutis q'ntū ad efficaā. Tum etiā q' grauitas q'ntū ad obfuantā. Et hęc oīa legi illi comperebāt que erat lex figure et oneris ad cōfringendā duriciem et supbia' ceruicis iudatice. **Lex autē noua oppositas h'z ditiones. q' est lex veritatis et grē et spūritatis.** Grā em' et veritas p' ihm christū scā est. sicut d' **Jo. j.** Et omīs suauitatis. Jugu' em' meū inuancē sicut d' **Matth. xi.** et ideo debuit h'c sacra exp'f'iora ad signādū. efficaā ad curādū. 7 leuioza ad porandū. et ideo omīs illa sacra cessauerūt et alia s'nt instituta. **Un Aug.** p'ra faustū. Prima sacra que obseruabatur p' e nūciatius erāt christi venturi. q' cu suo adēntu christus implef'et ablata s'nt. 7 alia instituta. v'ruē maiorā v'ruē rare melioza. actu facilioza. et numero pauoioza. Et h'ero patet resposio. q' cum sacramentum baptisimū institutum loco circumcissionis. q' circumcisio cessare debuit. maxime cum illud sacramentum sit exp'f'ius in signando. efficaus in curando. 7 leuius in porando. **Hoc autē rōnū patet respicienti conditiones 7 p'p' p'ueras virtutis.**

Ad illud ergo quod obijerunt q' 46 **d**ata sunt in sedus eternū. dōm q' nō oportet intelligi tra eternū q' careat sine. In eadē enī l'ra dom' dicit q' daretis terram in possessionem eternam. 7 constans est q' terram p'missionis iudei non possident. 7 p'p' hoc distinguendū est i' eterno. **Dicit em' eternū tripliciter.** aut q'ntū ad duratiōē. aut q'ntū ad finis indefinitōz. aut q'ntū ad signū. Primo mō d' duplici. aut q' carer' n' p'io 7 sine. **Eccl. xvij.** Qui viuūt i' eternū creant omīs simul. aut q'ntū ad p'uarōz termi. **Ps. sta. v'ca.** eternū s'nt sedo mō d' dupliciter. **Aur q' nō tra s'nt semel q'ntū oportet fieri pluries. 7 sic d' Seruier eterno q' quo ne s'nt vñū. Aur q' non extermiat termin'.** 7 sic d' sacra d'v'itā et nū aarō. q' nō d'c'miauit d'ns q'ntū cessaret. **Terzio mō d' duplici.** aut q' s'gr' eternū. 7 sic ē terra p'missionis data i' possessionē eternā. **Ben. xvij.** **Aur q' s'gr' 7 ducit i' cognitiōē vite eterne. 7 sic dicit circumcisio et na**

Et isti duo vltimi mōi habētur a glo. sup' p'et. xvij. **Ad** illud qd' obi' d' b' qd' d' **Ro. ij.** circumcisio p'dest. 47 **dōm q' h' d' ap'is s'm statū illū in q' erāt. lex 7 circumcisio obseruāda.** s'm em' nullū statū p'fuit circumcisio i'ue legis obseruātia. Idē em' ip'e q' p'cepit circumcissionē. mādauit 7 legē. si q' aliq's fuerit circumcissionē 7 p'tēnat legē. in tēpore legis nō p'derat. p'derit autē si vtrāq' fuabat. nō tñ carnalit' s'z spūaliter.

Q d' ob' q' p' tēp'e euāgelico d' 48 **restitico omi homi. circumcidenti se. 7c.** Dicit aliq' hoc d'v'isse apl'm ad t'rozo. S'z tñ illō nō sufficit. id' p' oportet dicere q' ē obligatio ex diuio p'cepto. 7 ē obligatio ex p'cie d'icramie. Et diuio p'cepto nemo obligat. q' illd' ē r'cuocariū. S'z q' b'z p'ciam se tenet ad circumcissionem. q' ad huc stat diuinū mādatū. p' eadē rōz necē ē q' b'eat p'ciēntiā obf'uatū oīa mādata legi. **Un ap'is fac' argumētū p' ip'ossibile a destrucōe d'ntis sic. p'cedo apli dicebāt q' tenebātur circumcidi. s'z nō debebāt alia legalia obseruari. 7 apostolus dicit q' si tenentur ad hoc p'ceptum. cum tra sint alia p'cepta. vt illud tenentur ad oīa. Si**

modo soluit. Ad cuius solutionem intelligendam no-
 54 randū est q̄ Aug⁹ tripliciter tempus intellexit. scz tem-
 p̄ is condendi euangelium. 2 pmulgandi conditum. et
 custodiendi iam pmulgatum. Primum tempus fuit ab
 aduentu christi vsq; ad passionis consumationem. 2 in
 illo tempe sunt legalia infirmata. 2 in morte christi mor-
 tua. Sed 3 tempus fuit a passione christi vsq; ad diuul-
 gationem euangelij in omnes gentes. quando poruē dē
 ei. In omnē ter. ext. so. rē. 2 hoc tempore sūt legalia ad
 rumulum deducta. Tertium tempus fuit ab illo tem-
 55 pore vsq; ad mundi finem in quo legalia sunt quasi in
 rumulo clausa. Alterius norandum q̄ triplici de cā
 possunt aliqui obseruari. scz ppter salutis necessitate.
 ppter honestatem. ppter proximi infirmitatem.
 Dixit ergo augustinus q̄ pmo tempore legalia seruari
 poterat tanq; viua ppter salutis utilitatem. Secun-
 do tempore seruari poterant etiā ab his qui audierunt
 euangelium ppter honestatem. quia cum bono. e addu-
 cenda erat synagoga ad rumulum. non quasi idola sra-
 sciam abijcienda. Et hoc etiam tempore seruari pote-
 rant ppter proximi utilitatem ne iudei a fide reuoca-
 rentur. Tertio tempore nullo modo sunt seruanda. q̄
 qui tam seruat non est materiam corpulscū honorato. s; z
 sepulture impudens reuelato. Et ita posuit q̄ petrus
 2 paulus vterq; seruauerunt non tantum ppter vi-
 tandū scandalum proximi. sed etiam ad honorem debi-
 tum matri impendendū. Et q̄ non tantū simulatorie
 sed etiam veraciter seruauerunt. non ppter salutē
 necessitatem. quia sciebant ea non esse ad salutem necessa-
 ria. Similiter posuit q̄ petrus veraciter non simulatorie
 reprehensus fuit a paulo. non quia legalia seruabat.
 sed quia exemplo suo gentiles iudicare cogebat. Ra-
 tio autē sua hec fuit. Nam si fuit ibi tm̄ simulatio i ob-
 seruatione. ergo ppter scandalum proximi vitandū
 liceret relinquere. veritatem. Et iterum quare modo nō
 similiter liceret relinquere quod nullū dederet. Rurs;
 de reprehensione pauli. si simulate tantū reprehendit
 petrus. falsū ergo dixit 2 mentitus est. Gal. ij. 2 q̄ nō am-
 bulabat ad veritatem euangelij. 2 q̄ reprehensibilis erat
 Sed quis audeat dicere q̄ Paulus in dicitur verita-
 tis dispensatione sit mentis. Q̄ si aliquis diceret. pa-
 rebat via hereticis vt alia dicerent simulate dicta. Et q̄
 ipse augustinus de croq; egregius verbis Hiero. addidit
 nec mirum. nec est inconueniens q̄ posteriores priori-
 bus addant. Ideo modo soluendi Aug. tanq; sufficiē-
 riori adherent qui melius sentiunt. Unde Hugo de san-
 cro vic. dicit. q̄ circumcisio 2 alia legalia q̄tū ad effica-
 ciā cessauerūt post passionem. sed q̄tū ad obseruantiam

am cessauerūt post euangelij promulgationem. Et pre-
 ter rationem Aug. aliam rationē assignat. quia nec na-
 tura nec ratio sustinet repentinas imutationes. 2 ne vi-
 deretur lex noua precipitanter data. cū maturitate sub-
 intrauit. 2 vetera transierunt. Ex his patet responsio
 ad primum quod queritur. Concedo enim sicut ratio. 56
 nes ostendunt q̄ legalia q̄tū ad obseruantiam nō ces-
 sauerūt ante promulgationem. nec etiā quātū ad effica-
 ciam vniuersaliter. q̄ creditur. sicut dicit Bern. q̄ ha-
 buerunt efficaciam in his qui distabant. et precepta ad
 hoc restringi non poterant. In his autē qui sepe pote-
 rant. nullam efficaciam habebant. Ad illud ergo q̄
 57 obicitur q̄ lex 2 pphete vsq; ad Johannem. rē. Dm̄.
 q̄ illud intelligitur inclusiue. non q̄ tunc statim de fece-
 rit. sed q̄ ex tūc legalis obseruantia infirmari cepit.
 Ad illud quod obicitur de implerōne. Dm̄. q̄ im-
 58 pletio fuit causa cessationis. Sed causa ista non pone-
 bat effectum nisi claresceret. Veritas enim excludit vni-
 uersam tm̄ dum clarificatur. q̄ nullus tenetur ad incog-
 nitum. Ad illud q̄ obicit de institutioe baptismi di-
 59 cendum. sicut factum est q̄ institutio erat causa euacua-
 tionis. Sed actu non faciebat cessare nisi prius pate-
 rer sacramenti utilitas 2 necessitas. Sed hec non fuit
 iudicia in aperto vsq; post passionem. Dñs em̄ dicit
 nichodemo. Nisi quis renatus fuerit. rē. sed hoc dixit
 quasi consilium in oculo. Ad illud quod obicitur
 60 de Hiero. ddm̄ q̄ aug. dicit Hiero. addidit. 2 clar;
 hoc vidit. 2 ideo eius dicitur standū est. Nā 2 ista Hiero.
 addendū et corrigendum sibi comisit. Et his patet
 repugnantie. Nam petrus primo dicebat legalia non
 esse obseruanda. 2 ideo non esse gentilibus imponenda
 Sz tamen ipse postmodum ipse seruauit. ostendens. q̄
 ppter statum in quo aliquando fuerant essent honora-
 da. Idem ipm̄ de paulo est dicendū. De cōtrouersia pe-
 tri 2 pauli. ddm̄. q̄ idē senserūt omnino. 2 tamen petrus
 iuste reprehensus est. quia reprehensibilis erat. nō q̄ ma-
 le faceret. s; aliq̄tū in eaure. 2 ille defectus circūspec-
 tionis credo q̄ fuit in eo aliqua culpa. licet nō eēt mor-
 talis. 2 diuina dispensatione hoc permissum est. vt dñs
 petrus reprehensus non desisteret. clarus veritas pa-
 reret. q̄ petrus exemplū imitandi in actu suo nollet da-
 re. Unde erat reprehensibilis. vtilis reprehendi 2
 dignus. quia ad veritatem euangelij non ambulabat.
 2 non vsq; quaq; q̄ ex hoc veritas conculcatur. 2 ideo
 paulus bene fecit 2 vtiliter qui coram omnibus eum re-
 prehēdit. Nec est excusandus petrus ab vna leui neg-
 ligētia. ne paulus accuset graui⁹ mēdaciū culpa. Ad v-
 timā contrarietate patet responsio ex pdictis.

Distinctio. iij. de baptismo per comparationē ad recipientes.

Hic dicendum est aliquos suscipere sacramentū 2
 rem. rē. Supra egit magister de baptismo scdm̄ se. Nec
 est secunda pars in qua agit de baptismo in compara-
 tione ad recipientes. Et diuiditur hec pars in duas p-
 res. In prima agit per comparationem ad cōmuniter re-
 cipientes. In secunda specialiter q̄tū ad puulos. in-
 fra in fine huius distinctionis. ibi. Solet etiam queri.
 si paruulis in baptismo datur gratia. rē. Prima pars
 habet duas. In prima magister agit de recipientibus
 sacramentū. In secunda de recipientibus sacramēti rez
 tm̄. ibi. Sunt et aliq; vt supra posuimus qui suscipiunt

rem 2 non sacrm̄. Prima pars habet duas partes. In
 prima premissa varia conditōne accipientium. agit de
 accipientibus rem 2 sacramentum. In secunda autem
 de recipientibus sacramentum tm̄. non rem. ibi. Qui
 vero sine fide accedunt. Prima pars in duas. In pri-
 ma determinat veritatem. In secunda dissoluit dubi-
 tationem siue remouet falsitatem. ibi. Quamuis q̄das
 diffireantur illis. rē. Similiter secunda pars in q̄ agit
 tur de fide accedentibus ad sacramentum duas habet.
 In prima determinat veritatem. In secunda vero remo-
 uet dubitationem ibi. Videtur tamen Aug. dicit. q̄
 fide accedenti. rē. Et ibi primo determinat dubium or-
 tum ex auctoritate Augustini. Secunda vero determi-
 nar dubium quod ortum habet ex auctoritate apostoli
 ibi queritur. ergo quomodo illud accipitur.